

lovesc de dificultățile impuse de necunoașterea uneia dintre cele două limbi. La editarea versiunii românești a textului Protocolului a colaborat preotul Ioan Octavian Rudeanu, care a vegheat ca foarte puținele modernizări ale textului, scris în actul original cu litere chirilice, să nu fie de fel afectat de transliterație.

Nu rămâne decât să sperăm că publicația, foarte utilă și elegant tipărită, va ajunge în atenția lumii savante interesate fără îndoială, atât de aceasta, cât și de următoarele volume preconizate de inițiator, al căror listă este publicată la finalul volumului și conține aproape 30 de titluri. Numele autorilor vizați - H. H. Stahl, Radu Rossetti, Nicolae Iorga, Gheorghe I. Brătianu, B. P. Hașdeu, I. Bogdan, O. Densușianu, St. Zeletin, N. Manoiilescu, Galdi László, Makkai László, Trocsányi Zsolt, Veress Sándor, Moses Gaster, Lazăr Șăineanu, etc. - lasă să se întrevadă dorința lui Miskolczy Ambrus de a se adresa deopotrivă specialiștilor din cele două țări, de a face cunoscută, în egală măsură, puncte de vedere din amândouă istoriografiile care, în ultimă instanță, se cunosc atât de puțin.

GHEORGHE GORUN

Anuarul Institutului de Istorie „A. D. Xenopol“, Tom XXVII, 1990

După tulburările, produse în sfera științei, datorate evenimentelor cu care s-a încheiat anul 1989, ce au împiedicat un timp desfășurarea normală a cercetării, inclusiv a celei istorice, și, de asemenea, valorificarea acesteia, a apărut la Iași, cu o oarecare întârziere, tomul XXVII (1990) al Anuarului Institutului de Istorie „A. D. Xenopol“.

Anuarul cuprinde lucrări de istorie care oglindesc preocuparea Institutului, pe baza liniilor de program adoptate după schimbările din decembrie 1989, de a reda istoriografiei românești demnitatea științifică și morală. Totodată, anuarul oglindește dorința Institutului de a pune în lucru programe de studiu cât mai coerente, în ideea de a soluționa probleme de ordin științific cu privire la trecutul românesc, în primul rând acele probleme care nu pot fi rezolvate numai prin efort individual.

El își propune să răspundă unei duble meniri, și anume, aceea de spațiu expozitiv pentru rezultatele dobândite în cercetarea istorică și de câmp experimental, în care noile idei să-și încerce valoarea, și aceea de a impune un proces de înnoire și de substanțială întinerire a istoriografiei românești.

Având în vedere aceste deziderate, Anuarul Institutului de Istorie „A. D. Xenopol“ se bucură de un frumos prestigiu în lumea specialiștilor pentru că a reușit, până acum, să mențină interesul pentru istoriografie al unui public cât mai larg și să-și păstreze demnitatea profesională. Și în acest număr anuarul propune un sumar interesant pentru toate categoriile de studioși care s-au devotat istoriografiei, prin studii variate, care

cuprind aspecte culturale, juridice, sociale și politice ale istoriei românilor, studii asupra operei și activității unor personalități ale culturii, precum și lucrări prezentate la primul simpozion de studii genealogice, care a avut loc în 1989 în cadrul Zilelor Institutului.

Într-un prim capitol pot fi grupate studii ce propun spre dezbateri probleme legate de viața spirituală sau social-politică a românilor, atât în context sud-estic cât și central european, din secolul al XIII-lea până în epoca modernă și contemporană.

În acest cadru pot fi menționate studiile: *Melanges rouman oathonites*, de P. S. Năsturel, *Affrontements politiques et spirituels dans le Sud-Est de l'Europe: 1204-1241*, de S. Papacostea, *Cauze politice și implicații juridice ale stabilirii raporturilor româno-polone la sfârșitul secolului XIV (1387-1396)*, de V. Ciobanu și Alexandru Sterca Suluțiu și *mișcarea națională românească*, de D. Suciu.

De asemenea este demn de semnalat studiul documentar al lui A. A. Rusu, *Întregiri și interpretări privitoare la itinerariile lui Iancu de Hunedoara*, care prezintă o problemă reactualizată în istoriografia contemporană, aceea a studiului de itinerarii, preocupare originară din istoriografia germană de acum un secol și jumătate.

Liniile de program, adoptate de Institut după schimbările din 1989, sunt evidențiate și în sumarul acestui număr al anuarului, atât prin lucrări de interes pluridisciplinar, dovadă a cooperării cu specialiști din domenii conexe, cât și prin studii în care se caută restabilirea adevărului istoric asupra unor procese și fenomene ale istoriei contemporane care, în noul context, reclamă reevaluarea lor critică și obiectivă.

Astfel, în prima categorie, se încadrează studiul *Letopisețul Țării Moldovei până la Aron Vodă - opera lui Simion Dascălul*, de N. A. Ursu, care își propune să analizeze unitatea stilistică a întregului letopiseț și să elaboreze o serie de concluzii privind originea diferitelor părți ale sale, iar, în ceea de-a doua, studiul *Proprietatea funciară rurală din România de la reforma agrară din 1945 până la colectivizarea agriculturii*, de D. Sandru, în care sunt prezentate etapele politicii de distrugere a agriculturii românești după 1945.

Un al doilea capitol cuprinde studii asupra activității și operei unor personalități ale culturii românești, respectiv G. Călinescu și D. Zamfirescu, intitulate: *Specificul național la G. Călinescu. Dimensiunea traco-getică*, de V. Lica, *G. Călinescu și Universitatea din Iași. Pe marginea unei corespondențe*, de L. Nastasă, și *D. Zamfirescu: publicist și memorialist*, de Gh. I. Florescu.

Studiul *Specificul național la G. Călinescu. Dimensiunea traco-getică*, face un act de evaluare a locului pe care opera de istoric literar a lui G. Călinescu îl merită în cadrul istoriografiei române, a modului cum Călinescu, pornind de la analizarea evoluției literaturii române de la origini și până la epoca sa, dezbate problema specificului național, sensul etnogenezei românilor, tipul civilizației românești, și, de aici, vechimea românilor, prin substratul traco-getic, între popoarele Europei.

Edificator pentru preocupările Institutului de a face din anuar o sursă de îmbogățire a informației istorice, este studiul lui Paul Mihail, *Vechi tipărituri românești (1831-1871)*, unde sunt cuprinse roadele muncii de cercetător al arhivelor pentru

descoperirea unor mărturii ale vieții culturale și religioase din Basarabia în secolul XIX. Pentru evaluarea și restabilirea adevărului istoric pledează și studiul *Despre o ficțiune istoriografică*, de Al. V. Diță, care dezbate studiul lui I. Karácsony, din anul 1907, intitulat *Ziua morții reginei Maria*, în vederea restabilirii adevărului istoric în cazul uneia dintre ficțiunile istorice care fac imposibilă reconstituirea domniei lui Mircea cel Bătrân în ansamblu, ficțiune legată de campania regelui Sigismund în Țara Românească din anul 1395.

Un capitol aparte îl constituie un grup de trei studii prezentate la primul simpozion de studii genealogice, care a avut loc în anul 1989 în cadrul sesiunii anuale de comunicări organizat de Institutul de Istorie „A. D. Xenopol”, menit să repună în drepturile sale cercetarea genealogică, intitulate: *Constantin Basarab Brâncoveanu. Strămoșii, înrudirile și calea spre tron*, de St. S. Gorovei și M. S. Rădulescu, *Știri inedite despre familia domnitorului Antioh Cantemir*, de P. Păltănea și *Medici din Moldova veacului trecut: Dimitrie Samurcaș și descendența sa*, de V. Zira.

Ca argument că Institutul are și preocuparea de redare în circuitul istoric a unor studii ce ilustrează activitatea unor cercetători azi dispăriți, anuarul cuprinde în sumarul său, sub genericul Opera Posthuma, studiul: *Privire generală asupra domniei lui Ștefăniță, fiul lui Bogdan*, de Al. V. Boldur.

În urma parcurgerii unui sumar atât de bogat și interesant care incită la lectură și la punere în contact cu cercetarea istorică de ultimă oră, putem spune că Tomul XXVII/1990 al Anuarului Institutului de Istorie „A. D. Xenopol” constituie un punct de referință în cadrul publicațiilor de specialitate, un for de afirmare a celor devotați istoriografiei românești.

DUMITRU NOANE

Ephemeris Napocensis, I/1991

Pentru a încununa un an de activitate de la înființare (aprilie 1990), colectivul de cercetători al secțiunii arheologice din cadrul Institutului de Arheologie și Istoria Artei din Cluj-Napoca, au realizat primul număr al revistei *Ephemeris Napocensis*, în sumarul căreia sunt cuprinse studii ce oglindesc preocupările cercetătorilor din cadrul secțiunii, articole privind activitatea institutului în acest interval, recenzii și evocări.

Colectivul de specialiști ai secțiunii de arheologie cuprinde un număr de zece cercetători, printre care nume de referință în lumea științifică, în istoriografia românească, cum ar fi I.H. Crișan, Ioan Glodariu, Nicolae Gudea, acoperind un amplu câmp de cercetare, de la protoistorie până în epoca prefeudală.

Prima secțiune a sumarului acestui număr al revistei oglindește, în fapt, acest spectru al cercetărilor, prin studii de specialitate care scot în evidență seriozitatea muncii depuse, nivelul științific ridicat la care se situează colectivul institutului.